

noastre. Nu-i mai puțin adevărat că și articolul lui Baruh este carent, în măsura în care se mulțumește să constate o stare de fapt, eschivându-se de la o incursiune analitică mai aprofundată. Semnalăm la aceeași rubrica, interesante considerații din nr. 2 despre A. Miller și drama contemporană.

Mărturisindu-ne, în trecut, regretul pricinuit de mai slabă reprezentare, cel puțin cantitativă, a problemelor scenografiei, relevăm în schimb rubrica *Peste secole*, fericit inspirată și instructivă și demonstrând interesul teatrologilor bulgari pentru textele clasice ale teoriei dramatice de la *Poetica* lui Aristot, (nr. 5) până la Diderot (nr. 8) și Goethe (nr. 4). Tot aici se impune interesantul articol al lui Filip Dimitrov: „Documente despre teatrul Renașterii”.

Deosebit de prețioase nu numai sub aspectul documentării istoriografice, ci și ca ilustrare pitorească a izvoarelor și tradițiilor teatrului bulgar, prin readucerea în lumina actualității a unor crîmpeie de viață artistică, sînt materialele despre trecutul acestui teatru, din care cităm: „Prima reprezentare teatrală bulgărească”, „Teatrul muncitoresc în urmă cu treizeci de ani”, „Ivan Șișmanov și teatrul bulgăresc”, pentru a ajunge la un studiu, ce ne privește direct și căruia i s-a făcut loc tot în aceeași rubrică de istorie. E vorba de documentatul articol al lui Vasile Hristu (nr. 6) despre „Teatrul românesc în timpul războiului rusoturc de la 1877—78”. De altfel, trebuie spus că teatrul nostru este frecvent pomenit în paginile revistei bulgare, fie în articolul lui D. B. Mitov, din nr. 7, despre „Dramaturgia clasică în țările de democrație populară”, fie în cronică amplă consacrată piesei lui M. Sebastian, *Steaua fără nume* (nr. 3), în articolul despre *Scrisoarea pierdută* a lui I. L. Caragiale, dată ca exemplu clasic de comedie (nr. 1).

Cronicile și informațiile sînt foarte ample, ele consemnînd principalele evenimente ale vieții teatrale din R. P. Bulgaria și străinătate.

Rubricilor semnalate li se adaugă textele unor piese originale, publicate fie în întregime, fie în fragmente.

Poate că o analiză amănunțită a articolelor ne-ar putea sugera și unele rezerve critice, e firesc să fie așa. Dar, din perspectiva unei priviri de sinteză asupra felului în care se prezintă revista bulgară

„Teatir” și a sistematizării materialului, nu putem să formulăm decît o apreciere favorabilă.

L. MACEDONSKI

Gratuitatea unei profesii de credință

Puși în situația să prezentăm cititorilor o revistă străină și, poate, să formulăm o judecată de valoare cu privire la ea, procedăm, de cele mai multe ori, cam așa: îi atribuim (cu deplină bună-credință, se înțelege) revistei o anumită menire și, pe urmă, în lumina ei, analizăm materialele publicate, găsind — sau negăsind — în ele argumente care să ne permită să conchidem că publicația „își îndeplinește (sau, respectiv, „nu-și îndeplinește”) menirea. Ne-am îngăduit, recunoaștem, un oarecare schematism în această reconstituire. Dar, în fond, așa se petrec lucrurile. Mai exact: măsura aprecierii o constituie așteptările noastre, nu intențiile revistei. Acum, că se poate întimpla ca ele să coincidă, cu atît mai bine. Dar nu-i întotdeauna cazul. De aceea, de astă dată nu ni s-a părut lipsit de interes să acceptăm drept criteriu chiar obiectivele declarate ale revistei de care ne ocupăm: „*Maske und Kothurn*”, publicație trimestrială a Institutului pentru știința teatrului, din cadrul Universității de la Viena.

Revista, care a pășit în al patrulea an de existență, vrea (cităm de pe contracopertă) „să contribuie într-o formă cît mai vie cu putință la dezvoltarea acestei discipline (știința teatrului — *n.n.s.*) aflată în plină ascensiune în multe țări. Ea aduce în discuție problemele fundamentale și esențiale ale teatrului, făcînd legătura cu cele mai recente cercetări și exigențe. Înainte de orice, ea stă în slujba teatrului viu, de azi și de mîine, aruncînd o punte de la cele două milenii de continuitate a culturii occidentale la noua problematică teatrală a zilelor noastre”.

Nu am avea mai nimic de opus acestei enunțări de obiective, deși formula „două milenii de continuitate a culturii occidentale” ni se pare o parcelare, cel puțin neștiințifică, a domeniului pe care e che-

* *Maske und Kothurn*, 1—3/1957.

mată să-l defrișeze știința teatrului (și folosim termenul „neștiințifică”, numai pentru a ne menține în tonalitatea „academică” a revistei; de fapt, s-ar cuveni să vorbim fără ocolișuri de o poziție voit unilaterală). Nu am avea, spunem, obiecții — dacă, cercetind citeva numere ale revistei am regăsi concretizarea țărilor fixate. Dar, răsfoind de pildă nr. 1-3/1957, ce găsim în ele?

Fiecare număr se deschide, e drept, printr-o ancorare în actualitate, reprezentată de o anchetă pe o temă generală: „Dreptul creator al regizorului” (adică: limitele acestui drept) (nr. 1); „Teatrul de ansamblu — ideal și realitate” (nr. 2) și „Știința teatrului în viața spirituală a contemporaneității” (nr. 3). Contribuțiile, reunind personalități din multe țări, sînt adesea foarte interesante. Astfel întîlnim, purtînd semnătura lui Cocteau, următoarele afirmații categorice în privința limitelor ingerinței regizorale: „... dramaturgul ar trebui să creeze punerea în scenă... Eu nu fac acest lucru dintr-un fel de lene. Dar, în realitate, indicațiile de decor și punere în scenă ar trebui să fie deopotrivă de indispensabile, ca și aparatura auxiliară la un exercițiu de gimnastică. Restul e estetism și fantezie detestabilă”. În schimb, Ferdinand Bruckner (Berlin) susține că piesa de teatru e ca o carte care, necitită, e doar literă moartă; dar, după cum „într-o carte sînt foarte multe cărți, fiecare cititor avînd-o pe a lui”, piesa poate fi și ea descifrată în fel și chip; deci, regizorul nu are numai dreptul, ci chiar obligația să exprime viziunea sa personală în spectacol. Altfel, piesa nu capătă viață pe scenă. Regizorul și animatorul George Devine (Londra) e de părere că „regizorul se află în situația omului căruia i s-a încredințat un obiect de valoare și trebuie să accepte această situație”, cu toate îngrădirile și consecințele ei, în vreme ce F. Hochwälder (Zürich) vede în piesă doar un „semifabricat” regizorul deținînd bagheta magică, aptă să-i dea trup și suflare. Confruntarea opiniilor ar putea continua; dar, care e punctul de vedere al revistei? Nu ne e dat să-l aflăm nici în încheierea anchetei următoare („Teatrul de ansamblu...”, nr. 2), care, de altfel, ni se pare și axată pe o temă îndeajuns de oțioasă. Reținem totuși, pentru adevărul ei și claritatea poziției alese de autor, o

formulare aparținînd lui H. Meissner (Augsburg): „Teatrul social-umanitar, e legat de existența unui ansamblu sudat, ancorat în comunitatea de viață a orașului, a satului, a poporului”. În sfîrșit, a treia anchetă — ne informează redacția revistei răspunsuri vieneze — conține doar o primă serie de răspunsuri la trei întrebări privind stadiul de dezvoltare al științei teatrului în diverse țări. Ne rezervăm dreptul de a reveni asupra ei cînd vom avea în față toate răspunsurile.

În rest, publicarea unor texte vechi inedite și indiscutabil prețioase: portrete de teatrologi scrise ca pentru enciclopedie, cu seriozitatea și documentarea adecvată, dar și cu tonul impersonal îndeobște uzitat; materiale arhivistice și bibliografice; în sfîrșit, numeroase studii temeinice, minuțioase.

Nu intră în obiectivele noastre, de astă dată, să ne avîntăm în analiza acestor studii. Cerem cititorilor să ne crediteze atunci cînd afirmăm că sînt valoroase, clare și cuprinzătoare. Alta e întrebarea ce se impune. A izbutit revista să lege „problemele fundamentale și esențiale ale teatrului... cu cele mai recente cercetări și exigențe”? Stă ea „în slujba teatrului viu...”? Sîntem înclinați să răspundem negativ. Ne aflăm în prezența unei publicații de specialitate care, pe deasupra, se și adresează strict specialiștilor; la cel mai înalt nivel, cu o simplitate și o claritate în exprimare și construcție — subliniem acest lucru — remarcabile, „Maske und Kothurn” rămîne totuși, cel puțin în numerele parcurse de noi, o culegere de materiale de strictă erudiție, care nu au decît puțin de-a face cu „teatrul viu de azi și de mîine”. Ni se poate obiecta că e nevoie și de așa ceva și că organului unui institut științific superior îi incumbă unele obligații, ce nu sînt și ale practicianului, cu atît mai puțin ale amatorului. Sîntem de acord, dar nimic nu ne poate convinge că soarta viitoare a teatrului trebuie lăsată pe mîinile practicienilor și amatorilor, oamnenii de știință cufundîndu-se în colbul arhivelor. Ne-am bucurat să regăsim ecoul acestei convingeri în declarația de principiu a revistei și regretăm că ne vedem nevoiți să consemnăm aci absența ei în cuprinsul publicației.

T. STAICU